

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפאכר באקדפ וברסול פלאו

גליון מס' 853
פרשת בלק
י"ב תמוז התשפ"ו

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מיישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מיישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ מיל בת אסתר ע"ה | לע"נ רחל שנהר בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל בת אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמיות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג אלון מאיר ואלק 35

"אלוקים (של אלה) שונא זימה"

בלעם ובלק היו מכשפים נוראים מאין כמוהם. ונוסף על כך שבלעם ידע את הרגע שבו הקב"ה כועס, ראו בכישופים היכן עתידים ישראל לחטוא, הקריבו 42 קורבנות ועשו שבעה מזבחות. אך הקב"ה שינה סדרי בראשית ולא כעס, ולא הועילה להם שום קללה, כיוון שבני ישראל הולכים בדרך ה'. וכשאינן עונות - אין צרות.

לכן כשבלעם ראה כך, אמר לבלק 'אין לנו ברירה. כל זמן שהם הולכים בדרך ה' - אין לנו שום עצה נגדם. אבל אם אתה רוצה שנצליח - יש רק דרך אחת ויחידה: לסלק מהם את הצניעות. אני נביא, ואני יודע שה' שונא את כל העבירות, אבל העבירה שמכיעסה הכי הרבה את הקב"ה היא הזימה והפריצות. אלוהיהם של אלו שונא זימה. אני ואתה יכולים לחזור הביתה, רק תשאיר כאן כמה מחבלות שיחטיאו אותם, והם ימותו אחד אחרי השני' ח"ו.

וכך היה הדבר, שאף נרמז בשמותיהם של הרשעים - בלק ראשי תיבות בנות לכו קצר, ובלעם ראשי תיבות בנות לכו עם מיני. ומי שיעשה חשבון יראה ברש"י (פכ"ה פ"ה) שהיו 72 אלף דיינים שכל אחד מהם הרג שניים (חוץ מה-24 אלף במגיפה), שזה יוצא 156 אלף איש שמתו בגלל החטא הנורא.

אחר כל אלה הדברים, כל אחד מאיתנו ירים ויטהר רעיונו וקדושתו. וכל בת ישראל, התבונני וראי שאת יכולה להיות חשובה מהכהן הגדול, כמו שכתוב (תהלים מ"ה י"ד) "כל כבודך בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה". את, הצנועה, חשובה יותר מהכהן הגדול שלובש את משבצות הזהב. וכן משבצות זהב לבושה - ראשי תיבות מזל. שזה המזל של האשה. וכן להיפך - אם את לא צנועה ח"ו, מי יודע כמה עונש תקבלי על כל אחד ואחד שמסתכל בך. וכבר אמרו רבותינו "גדול המחסיאו יותר מן ההורגו" (ספרי כ"ג, ק"ז).

והיה מעשה נורא עם בנו של הרב הגאון רבינו יוסף חיים זיע"א, שהייתה מגיפה בזמנו, והיו מתים כל פעם זקנים עם נערים. והייתה איזו אשה זמרת ששרה בכל מיני אירועים למיניהם באופן בוטה מאוד, והרב הצדיק ידע ברוח קדשו שכל המגיפה הנוראה הזו באה בגלל שגברים שומעים אותה וחוטאים.

לכן קרא לה הרב ודיבר איתה בנועם שתפסיק מכך, כיוון שהיא זו שגורמת לאסונות הכבדים. אבל הזמרת סירבה והמשיכה לשיר את שיריה.

הרב, שראה שאין עם מי לדבר, והבין שיש ללכת צעד נוסף על מנת למנוע את המגיפה, אסף את כל רבני העיר בבית הכנסת ואמר להם 'אני עושה מי שברוך - ואתם רק תענו אמן'. אמר הרב 'ריבוננו של עולם, יהי רצון מלפניך שהזמרת פלונית בת פלונית תמות ברגע זה', וכולם ענו אמן. ואין צורך לומר שהיא מתה מיד, והמגיפה נעצרה.

ויש לומר: ודאי שהקב"ה שופט את האדם לפי הדור. היום הדבר נפוץ, אך בדורות שעברו - לשמוע זמרת זה היה לא פשוט. עד לאותה זמרת לא היה דבר כזה מעולם בקהילות היהודיות, ולכן על פרצת הגדר הזו היא שילמה באופן חמור כל כך.

מעשה שהיה בצעירותו של מרן זצ"ל באחד הימים חזר מהלימוד בכולל לביתו, ועלה לאוטובוס והתיישב באחד המושבים, ואחר כמה תחנות עלו עוד אנשים ואשה בהריון שבחרה לשבת ליד מרן. כיון שהספסל היה ארוך ולא היתה בעיה מרן התכנס פנימה והיא ישבה. ואחר זמן כשהרב בא לרדת, גם אותה אישה ירדה, והיא קוראת למרן: כבוד הרב, כבוד הרב, ומרן שומע את קולה של הרבנית רעייתו הצדקת שלא בחינם שמה היה מרגלית ע"ה, שהאירה כיהלום בצניעותה ובמעשיה הטובים, ולמדנו מעט מזעיר מגדולתו וקדושתו של מרן פאר הדור שאשתו ישה לידו והוא לא ידע מצניעות שבשניהם.

ואם הזכרנו את הרבנית הצדקת ע"ה כדאי שנספר טיפה מגדלות נפשה.

בהיותם בארץ מצרים הרב היה מעביר שיעורים רבים, והנה הגיעה שבת והרבנית בחודש תשיעי להריונה וצריכה ללדת והרב חשב להישאר בבית כיוון שהגיעה שעה דחוקה, אבל האשה אמרה לו: אתה תלך ללמד תורה וה' יעזור, למרות שזו הלידה הראשונה, ואין אף אחד בבית, וזו ארץ מצרים, והשיעור מתחיל בשעה אחת בצהרים, והרב אמר לחזור רק במוצאי שבת. הרב התלבט מאוד אלא שהרבנית אמרה לו זה בסדר כנראה שזה לא הזמן, אתה תלמד תורה והכל יסתדר. ואכן הרב הלך לשיעורי התורה בלב כבד. ואחר כשעה הרבנית החלה להרגיש צירים והיא הבינה כנראה זו שעת לידתה.

אבל כבר נאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" (תהלים קכ"א, ד), ולפתע דפיקות קלות על הדלת והרבנית לא מאמינה למראה עיניה, המיילדת בכבודה ובעצמה באה לפתע, ותוך דקות ספורות המיילדת ילדה אותה, ונולדה בת, והכל בא על מקומו בשלום. ואחר כך סיפרה המיילדת שהיא ביקרה אצל אחת מחברותיה, ונזכרת שאת בחודש תשיעי ולכן אמרתי נעבור מכאן, ומרן חזר במוצאי שבת ונתבשר במזל טוב שנולדה בתו הבכורה.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם" (כב, ז).

מעשה שהיה בימי הגאון רבי אליהו מווילנא באדם שהגיע אל חצר בית הכנסת ושם החל לעשות מופתים ולומר עתידות. עד מהרה התאספו סביבו המון אדם שחזו בהשתאות במעשי הפלאים שעשה. השמועה עשתה לה כנפיים ונמצא מאן דהוא שמיהר וסיפר את הדברים לגאון רבי אליהו.

הגאון לא התפעל כלל ממה ששמע, רק הורה לבדוק האם בשעה שאותו אדם עושה את מעשיו הוא אוחז בידו דבר מה. מיהר השליח אל חצר בית הכנסת וגילה שאכן אותו אדם אוחז בידו מקל בשעה שהוא קוסם קסמים.

אם כך - אמר הגאון - קחו ממנו את המקל וכוחו יסור ממנו!

כהוראת הגאון עשו ואכן סר כוחו של האיש ושוב לא היה יכול לעשות שום מעשה קסמים.

דבר זה - הסביר הגאון לאחר מכן - נלמד מהפסוק: "וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם", ומבאר רש"י שזקני מואב וזקני מדין נטלו עמם כל מיני קסמים, כדי שלא יהיה בפי בלעם טענה מדוע אין הוא מסכים לבוא עמם ויאמר: אין כלי תשמישי עמי.

משום כך - סיים הגאון - אמרתי גם אני לקחת ממנו את כלי תשמישו, וסר כוחו ממנו!

"ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב אויבי לקחתך"

והנה ברכת ברך" (כג, יא).

ביאור נפלא בדרך רמז מביא בספר "ברית אבות": חז"ל מלמדים אותנו ששמו של האדם מורה על תכונות נפשו ומהותו.

והנה אותיות "בלק" הם: "לקב" והדבר מורה על עיקר מהותו של בלק ורצונו העז לקלל את ישראל. משום כך, כאשר בלעם שינה ובמקום לקלל את ישראל ברך אותם, התרעם בלק ואמר: "מה עשית לי?! לקב אויבי לקחתך והנה ברכת ברך!"

על כך משיב בלעם ואומר (לקמן פסוק כ'): "הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה". וביאור תשובתו: בלעם טען ואמר לבלק ששמו מורה לא רק על קללה אלא גם על ברכה, שהרי המילים: "ברך לקחתי", הם ראשי תיבות: "בלק" ומשום כך מצא לנכון לברך את ישראל ולא לקללם.

ואם יטען בלק: מפני מה העדפת לפרש את שמי באופן של ברכה ולא באופן של קללה?

על כך משיב בלעם: "ולא אשימה", דהיינו יותר יש לפרש את השם לברכה, כי באופן זה אין צורך להפוך את האותיות, על כן ראוי שאברך את ישראל!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

סוד קיומו של עם ישראל

הקב"ה הפך את כל קללותיו של בלעם הרשע לברכה ומברכתו של אותו רשע, אתה למד מה היה בליבו (סנהדרין קה). ביקש לקללם שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות נהפכה ברכתו: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (כד, ה). יש להבין, מה איכפת לבלעם שיהיו לעם ישראל כמה מבנים של בתי כנסת ובתי מדרש?

מאז היותנו לעם, עברו על עם ישראל יסורים ותלאות, רדיפות ומלחמות רבות. תולדות עם ישראל רוויות בדם ובסבל רב, אך בפרשתנו אנו מוצאים מלחמה מסוג שונה, לא מלחמה כוחנית בכלי נשק אלא מלחמה רוחנית. בלק חתר לסוד קיומו של עם ישראל, בלק ידע שלא יוכל לגבור על עם ישראל בכלי משחית כי ה' שומרם לכן החליט להביא את בלעם שיקללם וכשלא הצליח במשימתו זו, החטיאם בבנות מואב וסוף הסיפור ידוע. בלעם ידע שכוחו של עם ישראל הוא בפיהם כי כשהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו, כשקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין רשות לעשו להרע לעם ישראל (מדרש רבה, תולדות).

בלעם ידע כי כל עוד עם ישראל לומדים תורה ושומרים על מסורת אבותיהם לא יוכל להם. בתי הכנסיות ובתי המדרשות בהם מתפללים ולומדים תורה הם סוד המשכיותו של מסורת ישראל וממילא מבטיח את המשך קיומו של עם ישראל לכן בלעם רצה לפגוע דווקא בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות.

מסיבה זו, חז"ל רצו להכניס את פרשת בלק לתוך סדר התפילה בקריאת שמע (ברכות יב) אלא שלבסוף לא קבעו משום טורח ציבור. לכן בסידור נוסח אשכנז, התפילה מתחילה בפסוק זה של "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", כי בו גלום סוד קיומו של עם ישראל, שהרי מיום שחרב בית המקדש אין לו לקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד (ברכות ח). התפילה ולימוד התורה הם עוגן ההצלה של עם ישראל בכל הזמנים. ההיסטוריונים אינם מבינים איך אומתנו שרדה אלפי שנים ללא טריטוריה משלה, עם מפורד ומפוזר בכל זווית ופינה בגלובוס. לכן ידעו להם אלה שענים צרה בעולם התורה כי הם חותכים את הענף שעליו הם יושבים, שהרי מדינת ישראל נמצאת ככבשה בין שבעים זאבים ולא סתם זאבים, אלא זאבים שרעבים לטרף!

הגאון הרידב"ז זיע"א, כתב שבני ישראל משולים לאש, כמו שנאמר בחזון עובדיה (פסוק יח), "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש" ואומות העולם משולים למים שנאמר (ישעיה יז, יב), "היו המון עמים רבים כהמות ימים ימיו". כל עוד יש מחיצה שמפרידה בין המים שבקדירה לבין האש המים יגיעו לרתיחה אך כאשר אין מחיצה, המים שנשפכים על האש, יגברו על האש ולבסוף יכבוה. הנמשל, אם עם ישראל ישכילו לשמור על המסורת הם יצליחו לגבור על המכשולים הנקרים בדרכם אך אם יעזבו את מקור חיותם, זו התורה, יהיה חלילה להיפך.

ביני לבני

הרה"ג **יחיאל פליסקין** שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

התדר היהודי (ו)

ההמלצה שלי לכל הורה בזמננו, היא לנהל דיאלוג עם

המתבגרים שלו, למשך שבע שנים, החל מגיל 13 ועד גיל 20.

במהלך שנים אלו, יש לכם מספיק זמן: לשוחח, להקשיב, לפעמים להשתכנע, לפעמים לשכנע, לשתוק, לספוג, לתת לדברים לחלחל בקצב שלהם, ומדי פעם נוכל לראות, שהמסר דווקא כן עבר, והילדים דווקא כן משתמשים בחוש היהודי שלהם. הדבר יתבטא בצורת החשיבה שלהם, בצורת הדיבור שלהם, בצורת הביקורת שלהם על דברים. ואולי תהיה לזה גם השפעה על... המעשים שלהם.

ובסופו של דבר, נגמור גיל הטיפש-עשרה, החברים מתנדפים, ומוגיע השכל.

ואז, הלב של הנער בשל לחשיבה אמיתית, ולהפנמה מדורגת של כל השיחות שניהלת עמו בסבלנות כל השנים.

האם בסוף הוא יצא בדיוק כמותכם? לא מסתבר, שהרי יש ירידת הדורות... אבל אם תפעלו נכון, בהחלט תוכלו לראות בסופו תהליך, שהילדים ספגו את רוב ועיקר התדר היהודי שלכם.

רבים מהנערים או הנערות משנים את הלבוש, המוזיקה או תרבות האכילה, והם לא מבינים מה הבעיה! אנו מציעים דרך לפתרון ב-3 צעדים:

צעד 1 - שההורים יבינו בעצמם את התדר היהודי, שאין אפשרות לשמור תרי"ג מצוות כהלכתן, בלי המנגינה, הנוסח והאווירה היהודית שמלווים אותם ותומכים בהם.

צעד 2 - לשדר את התדר לילדים, לא בצורה של מיקוד על פרטים (כגון הערה על אורך בלוזית וכד'), אלא בצורה של תובנות, למשל: נניח שהתקיים אירוע של תורה ויראת שמים, אך באולם חשוך עם כל מיני אורות צבעוניים ששולחים זרקורים בחושך, וצובעים את גדולי ישראל במבחר צבעים.

אפשר לפתוח דיון בבית סביב השאלה: האם תפאורה זו אכן מתאימה במקצב הפנימי שלה לאירוע שכולו תורה, או שמשהו כאן צורם בלב רגיש...

צעד 3 - דיון ולא ויכוח! אל תנסו לנצח ולשכנע בין רגע. הקשיבו לדעות הילדים בנידון, כבדו אותם, ואחר כך הציעו בנימוס את דעתכם. זהו. במשך הזמן בעז"ה תצליחו לשדר את התדר הזה פנימה ללבבות.

וכעת לנידון - האם האכיפה סותרת להנחלת התדר?

רבים שואלים, האם יש סתירה בין אכיפת כללים במוסדות, לבין הנחלת התדר היהודי.

המשך בגליון הבא